

Forslag

til

Lov om udlån til sammenlægning, supplerings- og vandforsyningsanlæg samt oprettelse af jordbrug m. m.

Fremsat den 18. januar 1967 af *landbrugsministeren*.

§ 1. I finansåret 1967-68 kan der af *jordfondens* midler disponeres over:

- 1) 6 mill. kr. *til* erhvervelse af suppleringsjord m. m. og jord til oprettelse af nye selvstændige brug m. m. i henhold til statshusmandslovens § 7, stk. 1, nr. 1 og 3, *til* udførelse af de i statshusmandslovens § 11, stk. 1-3, nævnte arbejder og anlæg på indkøbte arealer samt *til* tilsagn om lån til el- og vandforsyningsanlæg i henhold til statshusmandslovens § 50, stk. 2 og 3,
- 2) 2 mill. kr. *til* erhvervelse af jord til oprettelse af havekolonier i henhold til statshusmandslovens § 7, stk. 1, nr. 2, samt *til* udførelse af de i statshusmandslovens § 11, stk. 1-3, nævnte arbejder og anlæg på sådanne arealer,
- 3) 7 mill. kr. til tilsagn om tillægslån i henhold til statshusmandslovens §§ 55 og 56.

§ 2. I finansåret 1967-68 kan der af *statskassens* midler disponeres over:

- 1) 35 mill. kr. til tilsagn om lån til erhvervelse af tillægsgjord m. m. i henhold til statshusmandslovens § 34,
- 2) 8 mill. kr. til tilsagn om lån til erhvervelse af tillægsgjord m. m. i henhold til statshusmandslovens §§ 55 og 56,
- 3) 4½ mill. kr. til tilsagn om lån *til* oprettelse af nye selvstændige brug i henhold til statshusmandslovens § 31 samt *til* el- og vandforsyningsanlæg i henhold til statshusmandslovens § 50, stk. 2 og 3,

- 4) 2 mill. kr. til tilsagn om lån *til* oprettelse af nye selvstændige gartnerier i henhold til statshusmandslovens § 33 samt *til* tilsagn om lån til el- og vandforsyningsanlæg i henhold til statshusmandslovens § 50, stk. 2 og 3,
- 5) 0,1 mill. kr. til tilsagn om lån til erhvervelse af fælles græsningsarealer i henhold til statshusmandslovens § 59,
- 6) 0,8 mill. kr. *til* tilsagn om lån til omlægning af landbrug til havebrug eller gartnerier i henhold til statshusmandslovens § 60 samt *til* tilsagn om lån til anlæg og drift m. m. af frugtplantager i henhold til statshusmandslovens § 61,
- 7) 0,3 mill. kr. til anlæg af adgangsveje i henhold til statshusmandslovens § 45, sidste punktum.

§ 3. Lån og tilsagn om lån må ikke overstige følgende beløb:

- 1) til jordkøb til nye selvstændige landbrug 45.000 kr., undtagelsesvis dog 70.000 kr.,
- 2) til jordkøb til nye selvstændige gartnerier og havebrug 25.000 kr., undtagelsesvis dog 55.000 kr.,
- 3) til opførelse af bygninger til nye selvstændige landbrug 107.000 kr., undtagelsesvis dog 130.000 kr.,
- 4) Til opførelse af bygninger til nye selvstændige gartnerier 107.000 kr., heraf højst 55.000 kr. til opførelse af drivhuse,

- 5) til særskilt opførelse af drivhuse 55.000 kr.,
- 6) til overtagelse, til- og ombygning af bygninger på stamparceller 105.000 kr.,
- 7) til el- installation 3.500 kr.,
- 8) til anskaffelse af besætning og inventar til landbrug og til anskaffelse af vandings- og vandforsyningsanlæg m. m. til gartnerier 20.000 kr., dog med tillæg af indtil 300 kr., for så vidt der i forbindelse med brugets oprettelse gennemføres en hensigtsmæssig læplantning,
- 9) til omlægning af landbrug til havebrug eller gartneri 55.000 kr.,
- 10) til anlæg af ny frugtplantager 25.000 kr.,
- 11) til indretning af frugtopbevaringsrum, vandingsanlæg m. v. på bestående frugtplantager 20.000 kr.

Stk. 2. De i stk. 1, nr. 3, 4 og 6 omhandlede lånebeløb kan forhøjes med indtil 12.000 kr. til dækning af udgifter til supplerende tekniske installationer såsom trykvandsforsyning, vandkloset, bad og evt. centralvarme, såfremt disse etableres i forbindelse med opførelsen af bygninger på nyetablerede brug.

Stk. 3. De i stk. 1 fastsatte maksimumslånebeløb finder med de ændringer, der fremgår af bestemmelserne i statshusmandslovens §§ 34, 55 og 56, tilsvarende anvendelse med hensyn til lån og tilsagn om lån til jordsuppleringer m. m. i henhold til de nævnte bestemmelser i statshusmandsloven.

§ 4. For lånene gælder de i §§ 5-10 fastsatte rente- og afdragsvilkår. For lån, som ydes til opførelse af bygninger i andre materialer end almindeligt murværk, kan landbrugsministeren dog fastsætte strengere afdragsvilkår.

§ 5. Lånene forrentes med $6\frac{1}{2}$ pct. p. a.

§ 6. Lån til oprettelse af et nyt selvstændigt landbrug eller gartneri — bortset fra lån til opførelse af drivhuse — eller til overtagelse af en stamparcel afvikles over ca. 60 år. Lånet er uopsigeligt fra debtors side uanset ejerskifte.

Stk. 2. Af lån, der ydes til oprettelse af et nyt selvstændigt landbrug eller gartneri, er $\frac{1}{5}$ rente- og afdragsfri. Ydes lån i forbindelse med overtagelse af en stamparcel, kan der indrømmes låntageren rente- og afdrags-

frihed for en mindre del af lånet. Reglen i dette stykke finder ikke anvendelse med hensyn til det i § 3, stk. 2, nævnte lånebeløb.

Stk. 3. Halvårsydelsen af lån til oprettelse af et nyt selvstændigt brug eller overtagelse af en stamparcel samt evt. jordrente, der er pålagt ved oprettelsen eller overtagelsen, reduceres i de første 4 halvår efter oprettelsen med $37\frac{1}{2}$ pct. og i de følgende 6 halvår med 15 pct. Denne reduktion sker ved nedsættelse af renteydelsen.

Stk. 4. Når lånenes rente- og afdragspligtige del er indfriet, dog tidligst 60 år efter brugets oprettelse, afskrives på debtors begæring lånebeløb, som henstår rente- og afdragsfri.

§ 7. Tillægslån — med undtagelse af lån til opførelse af drivhuse — skal normalt afdrages over 40 år. I særlige tilfælde kan afdragstiden nedsættes ved forhøjelse af den halvårslige ydelse, enten for lånets løbetid eller for et i det enkelte tilfælde fastsat antal terminer. Afdragstiden kan dog normalt ikke gøres kortere end 18 år.

Stk. 2. Lån, der alene ydes til el- installation, og andre lån af tilsvarende størrelse skal i almindelighed afdrages over en periode, der ikke væsentligt overstiger 18 år.

§ 8. Lån til opførelse af drivhuse, gartnerilån i henhold til statshusmandslovens § 60 samt frugtavlslån i henhold til statshusmandslovens § 61 ydes som særskilte lån.

Stk. 2. Lån til opførelse af drivhuse samt gartnerilån i henhold til statshusmandslovens § 60 er afdragsfri i 2 år, hvorefter lånet afdrages over ca. 15 år.

Stk. 3. Frugtavlslån i henhold til statshusmandslovens § 61 er afdragsfri i indtil 10 år, hvorefter lånet afdrages over ca. 10 år.

§ 9. Lån til el- eller vandforsyningsanlæg i henhold til statshusmandslovens § 50, stk. 2 og 3, samt lån til erhvervelse af græsningsarealer i henhold til statshusmandslovens § 59 afdrages normalt over henholdsvis ca. 20 og ca. 38 år.

§ 10. Renter og afdrag betales med faste halvårslige ydelser, dog med de ændringer

der følger af eventuel omregning af renten i henhold til statshusmandslovens § 51.

Stk. 2. Såfremt et lån anvises i rater, betales der først afdrag af lånet i den termin, der følger $\frac{1}{2}$ år efter, at lånet eller — hvis en del af lånet er rente- og afdragsfrit — dets rente- og afdragspligtige del er anvist fuldt ud.

§ 11. Loven træder i kraft den 1. april 1967.

Stk. 2. Lov nr. 115 af 30. marts 1966 om udlån til sammenlægning, supplerings samt oprettelse af mindre jordbrug m. m. ophæves.

§ 12. Bestemmelserne i §§ 1 og 2 finder tilsvarende anvendelse i finansåret 1968-69,

medmindre andet fastsættes ved ny udlånslov.

Stk. 2. Såfremt der i et finansår ikke disponeres over hele det beløb, der er stillet til rådighed til de i §§ 1 og 2 nævnte formål, kan landbrugsministeren efter forhandling med finansministeren disponere over det overskydende beløb i det følgende finansår til samme formål eller i samme finansår til andre formål, der kan gennemføres ved midler fra henholdsvis jordfonden eller statskassen i henhold til statshusmandsloven.

§ 13. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til lovforslaget.

I overensstemmelse med reglerne i § 17, stk. 1, i statshusmandsloven (lovbekendtgørelse nr. 224 af 25. maj 1960) søges ved nærværende forslag de fornødne midler til gennemførelse af statshusmandslovens formål stillet til rådighed for finansåret 1967-68.

Lovforslaget indgår som et led i den revision af statshusmandslovgivningen, der søges gennemført i forbindelse med det tidligere fremsatte forslag til lov om ændringer i lov om oprettelse og supplerings af mindre landbrug m. m. — statshusmandsloven, og der søges ved forslaget tilvejebragt det fornødne finansielle grundlag for en udvidet statslig støtte til fremme af landbrugets strukturrationalisering. Foruden de ændringer, som lovforslaget med hensyn til rådighedsbeløb, maksimumsbeløb for de enkelte lånetyper, rentesats m. m. indeholder i forhold til lov nr. 115 af 30. marts 1966 om udlån til sammenlægning, supplerings samt oprettelse af mindre jordbrug m. m. (i det følgende forkortet til: U. 1966-67), og som der er redegjort nærmere for nedenfor, afviger lovforslaget også i selve sin tekniske udformning på adskillige punkter fra U. 1966-67 bl. a. som følge af, at en del bestemmelser af mere permanent karakter ved forslaget til lov om ændringer i lov om oprettelse og supplerings af mindre landbrug m. m. — statshusmandsloven — er foreslået overflyttet til hovedloven. Overflytningen tager sigte på at indskrænke udlånsloven til kun at indeholde de for denne udlåns-

virksomhed i det pågældende finansår fastsatte rådighedsbeløb og maksimumslånesatser samt de udlånsbestemmelser, der vedrører rente- og afdragsvilkårene. Forslaget må således også på dette område ses i nøje sammenhæng med det tidligere fremsatte forslag til lov om ændringer i lov om oprettelse og supplerings af mindre landbrug m. m. — statshusmandsloven.

I tilslutning til forannævnte ændringer indeholder forslaget en række ændringer af redaktionel og teknisk karakter, også med henblik på en forenkling og modernisering af lovens bestemmelser.

Til de enkelte bestemmelser bemærkes, idet der ses bort fra redaktionelle og tekniske ændringer, følgende:

Til § 1.

Om de foreslåede rådighedsbeløb af jordfondens midler bemærkes følgende:

Det under 1) anførte beløb er af samme størrelse som det i U. 1966-67 under § 1, stk. 1, a) bevilgede beløb, nemlig 6 mill. kr.

Det samme gælder det under 2) anførte beløb, 2 mill. kr., der svarer til det i U. 1966-67 under § 1, stk. 1, b) bevilgede beløb. Statens jordlovsudvalg har dog indstillet, at beløbet forhøjes til 4 mill. kr. Jordlovsudvalget har herved gjort gældende, at behovet for havekolonier er stedse voksende, og at byudviklingen omkring de større byer — ikke mindst i hovedstadsområdet — nød-

vendiggor flytning af tidligere oprettede havekolonier. Jord til havekolonier bortlejes af jordlovsudvalget på 40-50 år, og jordlovsudvalget foranlediger den fornødne modning af arealerne gennemført. For finansåret 1966-67 er til modningsudgifter allerede anvendt 1,9 mill. kr. På grund af den finansielle situation er der dog i forslaget ikke søgt nogen forhøjelse på dette område.

Det under 3) foreslåede beløb, 7 mill. kr. indeholder en væsentlig forhøjelse fra det i U. 1966-67 under § 1, stk. 1, c) bevilgede beløb på 1,4 mill. kr. Der søges som anført ovenfor efter indstilling fra landbokommissionen bl. a. herved tilvejebragt det fornødne finansielle grundlag for en udvidet statslig støtte til fremme af landbrugets strukturalisering — jfr. ligeledes det nedenfor ad bevillingsforslagene under § 2, 1) og 2) anførte.

Der er ikke i forslaget optaget noget beløb svarende til det i U. 1966-67 under § 1, stk. 1 d) bevilgede beløb på 2,5 mill. kr. til tilsagn om lån til opførelse eller overtagelse af bygninger, el-installation og etablering i henhold til statshusmandslovens §§ 17, 18, 19 og 20. Denne ændring er en konsekvens af det i det tidligere fremsatte forslag til lov om ændringer i statshusmandsloven indeholdte forslag om afløsning af jordrenten (forslagets § 1, nr. 9).

Til § 2.

Om de foreslåede rådighedsbeløb af statskassens midler bemærkes følgende:

Under hensyn til landbokommissionens indstilling om en væsentlig forhøjelse af rådighedsbeløbene til strukturaliseringsformål foreslås det i U. 1966-67 under § 1, stk. 2 a) bevilgede beløb på 9 mill. kr. forhøjet til 35 mill. kr.

Det under 2) foreslåede beløb, 8 mill. kr., indeholder med samme motivering en væsentlig forhøjelse fra det i U. 1966-67 under § 1, stk. 2, b) bevilgede beløb på 2 mill. kr.

De under 3) og 4) foreslåede beløb på henholdsvis 4½ og 2 mill. kr., i alt 6½ mill. kr., svarer tilsammen til de i U. 1966-67 under § 1, stk. 1, d) og stk. 2, c) bevilgede beløb. Opdelingen tilstræber i øvrigt en imødekommelse af en henvendelse til landbrugsministeren fra Erhvervsrådet for Gartneri og Frugtav. Der henvises til den som bilag til nærværende lovforslag vedføjede skrivelse af 28. september 1966 fra Erhvervsrådet for Gartneri og Frugtav.

De under 5), 6) og 7) foreslåede beløb svarer til de i U. 1966-67 under § 1, stk. 2, d), e) og f) bevilgede beløb. Det bemærkes dog, at jordlovsudvalget har foreslået en forhøjelse af beløbet under 6) fra 0,8 mill. kr. til 1 mill. kr. under hensyn til den

stigende interesse for omlægning af landbrugs-ejendomme til den mere intensive gartneridrift.

Det i U. 1966-67 i § 1, stk. 2, g) bevilgede beløb på 25.000 kr. til tilskud efter statshusmandslovens § 63 er udgået af forslaget i konsekvens af, at bestemmelsen i statshusmandslovens § 63 er foreslået ophævet ved det tidligere fremsatte forslag til lov om ændringer i statshusmandsloven.

Forslaget afviger derhos fra U. 1966-67 ved, at der ikke som i U. 1966-67 § 1, stk. 3, er indeholdt en bestemmelse om, at de midler, som der kan disponeres over til oprettelse af nye selvstændige brug, fortrinsvis skal anvendes til oprettelse af nye brug i særlig tyndt befolkede egne eller på nykultiveret jord eller til oprettelse af gartnerier. Dette skyldes, at tilsvarende bestemmelser er optaget i forslaget til lov om ændringer i statshusmandsloven, jfr. nævnte forslags § 1, nr. 5 (hovedlovens § 7, stk. 1, nr. 3) og § 1, nr. 13 (hovedlovens § 31).

Til § 3.

Under hensyn til stigningen i grundpriserne foreslås i *stk. 1, 1) og 2)* maksimumsbeløbene for lån til jordkøb fastsat således (de nugældende beløb er anført i parentes):

	kr.	kr.
til jordkøb til nye selvstændige landbrug	45.000	(40.000)
undtagelsesvis	70.000	(60.000)
til jordkøb til nye selvstændige gartnerier	25.000	(20.000)
undtagelsesvis	55.000	(45.000)

Efter en af Danmarks Statistik foretagen beregning af omkostningerne ved opførelse af bygninger til husmandsbrug har der i tiden fra 15. august 1965 til 15. august 1966 været en stigning på ca. 7 pct. i byggeomkostningerne.

Under hensyn hertil foreslås der i 3)-6) fastsat følgende maksimumsbeløb for lån (de nugældende beløb er anført i parentes):

	kr.	kr.
til opførelse af bygninger til nye selvstændige landbrug	107.000	(100.000)
undtagelsesvis	130.000	(125.000)
til opførelse af bygninger til nye selvstændige gartnerier (incl. drivhuse)	107.000	(100.000)
til særskilt opførelse af drivhuse	55.000	(51.000)
til overtagelse, til- eller ombygning af bygninger på stamparceller	105.000	(95.000)

Under hensyn til de skete prisstigninger foreslås der i *stk. 7-11* endvidere fastsat følgende ændrede

F. t. l. vedr. udlån til oprettelse af jordbrug m. m.

maksimumsbeløb for lån (de nugældende beløb er anført i parentes):	kr.	kr.
til el- installation	3.500	(3.000)
til anskaffelse af besætning og inventar til landbrug og til anskaffelse af vandings- og vandforsyningsanlæg m. m. til gartnerier	20.000	(15.000)
til omlægning af landbrug til havebrug eller gartneri	55.000	(25.000,
		i særlige tilfælde 51.000)
til anlæg af nye frugtplantager m. m.	25.000	(20.000)
til indretning af frugtopbevaringsrum, vandingsanlæg m. v.	20.000	(15.000)

Lånebeløbet til læplantning foreslås uændret fastsat til 300 kr.

Endvidere foreslås i *stk. 2*, det særlige lånebeløb til supplerende tekniske installationer forhøjet fra 11.000 kr. til 12.000 kr.

I konsekvens af den foreslåede ophævelse af bestemmelserne i statshusmandslovens § 63 om statstilskud til beskæftigelse af arbejdsløse er der ikke i forslaget optaget en bestemmelse svarende til bestemmelsen i U. 1966-67 § 2, stk. 3, om størrelsen af de enkelte tilskud. Der henvises herved til bemærkningerne ovenfor til § 2.

De foreslåede forhøjelser af lånesatserne er foretaget i overensstemmelse med de af statens jordlovsudvalg afgivne indstillinger.

Det er af statens jordlovsudvalg tilkendegivet, at der — i det omfang, der fremdeles ydes statslån til oprettelse af nye selvstændige brug — vil blive stillet krav om, at disse skal være forsynet med avlsbygninger, uanset om kravet om avlsbygninger til landbrugsejendomme i øvrigt opgives.

I konsekvens af de ændringer i formålet med statens jordlovsudvalgs virksomhed, der foreslås gennemført i forbindelse med det tidligere fremsatte forslag til lov om ændringer i statshusmandsloven, hvorved hovedvægten lægges på en øget

støtte til fremme af landbrugets strukturrationalisering, herunder navnlig i forbindelse med ydelse af finansieringsbistand til gennemførelse af hensigtsmæssige sammenlægninger og jordsuppleringer i øvrigt, foreslås i *stk. 3* indsat en ny bestemmelse, hvorved det foreskrives, at de maksimumslånesatser, der i *stk. 1* fastsættes med hensyn til nyoprettede brug, finder tilsvarende anvendelse med hensyn til lån og tilsagn om lån til jordsuppleringer m. m., dog med de begrænsninger, der følger af bestemmelserne i statshusmandslovens §§ 34, 55 og 56. Den foreslåede nye bestemmelse afløser for så vidt den i U. 1966-67 i § 2, stk. 1, a) indeholdte bestemmelse angående en særlig lånegrænse for tillægslån i henhold til statshusmandslovens § 55.

Til § 4.

Forslagets § 4 svarer til U. 1966-67 § 4, stk. 3.

Til § 5.

Rentesatsen, som i U. 1966-67 § 3, stk. 1, var fastsat til 5 pct. p. a., foreslås forhøjet til 6½ pct. p. a. Forhøjelsen sker på baggrund af de drøftelser, der i sommeren 1966 har fundet sted i landbokommissionen, og der tilsigtes herved en vis tilnærmelse til den almindelige markedsrente. Bestemmelsen i U. 1966-67 § 3, stk. 2, om forhøjelse af renten til 7 pct. p. a. i visse tilfælde, er ikke medtaget i forslaget.

Til §§ 6-13.

Bestemmelserne svarer i realiteten til de i U. 1966-67 indeholdte bestemmelser.

Det bemærkes, at der ikke i forslaget er optaget en bestemmelse svarende til bestemmelsen i U. 1966-67 § 4, stk. 2, 4. pkt., der hjemler adgang til i særlige tilfælde at bevilge tillægslån med rente- og afdragsfrihed for et vist beløb. Den pågældende bestemmelse, der kun sjældent har været benyttet, harmonerer dårligt med de synspunkter, der efter nærværende forslag anlægges med hensyn til tillægslån.

**ERHVERVSRADET FOR GARTNERI
OG FRUGTAVL**

Anker Heegaardsgade 2, København V.

København, den 28. september 1966.

Bilag.

Hr. landbrugsminister Chr. Thomsen, Slotsholmsgade 10, K.

Med udgangspunkt i det 30. møde i landbokommissionen af 1960 den 7. september 1966 (referat), skal Erhvervsraadet vedrørende det omtalte forslag til revision af blandt andet statshusmandsloven tillade sig at fremsætte følgende bemærkninger vedrørende oprettelse af gartnerier med statslån.

Erhvervsraadet finder det ikke urimeligt, at diskussionen om fremtidig statsstøtte til etablering af selvstændige jordbrug især samler sig om landbrugets strukturproblemer og generationsskiftet, men vil dog være taknemmelig for, om den mest intensive form for jordbrug — gartneriet — ikke blev glemt, og for at der allerede ved lovforslagets forberedelse sikredes gartneriet en rimelig placering og — på baggrund af den interesse landbruget i de sidste år har vist blandt andet frilandsproduktionen af grønsager — muligvis også bedre vilkår i forhold til landbruget end hidtil. Erhvervsraadets forslag og ønsker samler sig især om følgende punkter:

1. Et større rammebeløb for gartneri i den årlige bevillingslov end hidtil, både absolut og relativt.
2. Et større udlånsbeløb til driftsapparatet, herunder drivhuse, både absolut og i forhold til lånebeløbet til beboelse.
3. Tilsvarende bedre lånemuligheder for påbegyndte gartnerivirksomheder i henhold til §§ 60 og 61.

4. Ændring af arealvilkårene, således at hovedvægten lægges på formålet. Et drivhusgartneri har ikke altid praktisk anvendelse for frilandsarealerne, et frilandsgrønsagsgartneri har brug for mindst så store arealer, at en traktor af mellemstørrelse kan finde økonomisk anvendelse. En frugtplantage på under 10 ha kan almindeligvis ikke drives rentabelt og give fuld beskæftigelse for ejer og maskinel. (§ 61).

5. Adgang bør åbnes for fuld ydelse af lån til gartnerier og frugtplantager, der ønskes etableret på en bestående selvstændig ejendom, bortset fra boligbyggelånet, i fald der forefindes egnet beboelse, og muligvis med afkortning i fald der forefindes driftsbygninger, der egner sig til formålet.

6. Uddannelseskriteriet bør tillægges større vægt i forhold til blandt andet selvfinansieringskriteriet.

7. Erhvervsraadet har ingen specielle indvendinger mod den hidtidige administration af statshusmandsloven, men mener, at det vil være af betydning for den fremtidige udvikling, om rammerne udvides i den her nævnte retning, samt at der i særlig grad sigtes efter at ejendomme, velbeliggende i både jordbunds-, klima- og afsætningsmæssig henseende, erhvervedes af jordsudvalget med samlet udstykning til gartneri for øje.

Med højagtelse

Albert Larsen.

A. Stawning.